

Sygn. akt III AUa 1574/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Staśkiewicz
Sędziowie:	SSA Barbara Pauter SSA Stanisława Kubica (spr.)
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze

z dnia 9 września 2011 r. sygn. akt VII U 607/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. K. w odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 25 marca 2011 roku, odmawiającej mu prawa do emerytury w związku z niespełnieniem przez wnioskodawcę przesłanki 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz decyzji z dnia 10 maja 2011 roku, odmawiającej mu odmówił prawa do emerytury w związku z niespełnieniem przez wnioskodawcę przesłanki 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach, domagał się ich zmiany w kierunku przyznania prawa do spornego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. K. urodzony 13 kwietnia 1951 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w B. w okresie od 11 sierpnia 1970 roku do 31 sierpnia 2000 roku, z czego w okresie: od 01.03.1971 r. do 24.10.1971 r. oraz od 04.12.1973 r. do 30.11.1983 r. na stanowisku aparatowego; od 01.12.1983 r. do 28.02.1984 r. na stanowisku: brakarz kontroli jakości; od 01.03.1984 r. do 31.08.2000 r. na stanowisku laboranta ochrony środowiska (w dziale kontroli jakości). Jako laborant ochrony środowiska w dziale kontroli jakości w Zakładach (...) wnioskodawca pobierał próby powietrza, wody, ścieków zakładowych i gleby znajdujących się na terenie oraz wokół zakładu, a następnie dokonywał ich analizy np. pod kątem najwyższego dopuszczalnego stężenia fluoru bądź amoniaku w powietrzu. Wnioskodawca pobierał próby i przeprowadzał analizy z emitatorów znajdujących się na kominach zakładu. Włączał odpowiednie urządzenia, jak sondy i pompy ssące. Na terenie zakładu i poza jego obszarem znajdowały się również budki pomiarowe, w których mieściły się urządzenia absorbujące gazy, wymagające codziennej wymiany płuczek z roztworem absorpcyjnym dostarczonym następnie do analizy w laboratorium. Wnioskodawca posiadał odzież kwasoochronną oraz maski gazowe. Do obowiązków wnioskodawcy należało wykonywanie analiz toksycznych na poszczególnych stanowiskach pracy w całym zakładzie, a także analiz z zakresu BHP pod kątem chemicznym. Wnioskodawca pobierał stosowne próbki na działach produkcyjnych, gdzie w powietrzu znajdowały się m. in. fluor, apatyt, soda czy siarkowodór. Decyzją z dnia 25 marca 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił J. K. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w związku z niespełnieniem przez wnioskodawcę przesłanki 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach. Nie uznano jako okresów pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w Zakładach (...) S.A. w B. od 01.03.1971 r. do 30.11.1983 r., od 01.12.1983 r. do 28.02.1984 r. oraz od 01.03.1984 r. do 31.12.1998 r., ponieważ nie określono charakteru pracy ściśle wg właściwego wykazu, działu i pozycji rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r., a stanowisko: „aparatowy soli fosforowych” jest niezgodne ze stanowiskiem wymienionym we wskazanym dziale, pozycji i punkcie w zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 07.07.1987 r., zaś stanowiska: „brakarz kontroli jakości” oraz „laborant ochrony środowiska” nie figurują w wykazie stanowisk ww. zarządzenia.

W dniu 22.04.2011 r. wnioskodawca dostarczył do organu rentowego sprostowane świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze za okres pracy w Zakładach (...) z dnia 14.04.2010 r. Decyzją z dnia 10.05.2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił J. K. prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w związku z niespełnieniem przez wnioskodawcę przesłanki 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca udowodnił jedynie 10 lat, 7 miesięcy i 22 dni okresów pracy w szczególnych warunkach. Nie uznano jako okresów pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w Zakładach (...) S.A. w B. od 01.12.1983 r. do 28.02.1984 r. oraz od 01.03.1984 r. do 31.12.1998 r., ponieważ nie określono charakteru pracy ściśle wg właściwego wykazu, działu i pozycji rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r., a stanowiska: „brakarz kontroli jakości” oraz „laborant ochrony środowiska” nie figurują w wykazie stanowisk zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 07.07.1987 r. Organ rentowy na dzień 01.01.1999 r. przyjął za udowodniony łączny okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 28 lat, 3 miesiące i 29 dni. Inne osoby zatrudnione w Zakładach (...) miały uwzględniane do prac w szczególnych warunkach okresy zatrudnienia na stanowiskach laboranta kontroli jakości, laboranta ochrony środowiska, laboranta i brakarza. D. O. przedłożyła takie świadectwo starając się o świadczenie przedemerytalne, a A. W. starając się o wcześniejszą emeryturę, którą uzyskała.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze wyrokiem z dnia 9 września 2011 roku zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 10 maja 2011 roku, w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy J. K. prawo do emerytury od dnia 13 kwietnia 2011 roku oraz oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 25 marca 2011 roku.

W uzasadnieniu do wyroku Sąd Okręgowy wskazał, iż dopuścił zatem dowód z akt osobowych wnioskodawcy, z jego zeznań oraz z zeznań świadków. Przeprowadzone postępowanie wykazało, że wnioskodawca spełnił przesłankę posiadania minimum 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy zważył, że jako laborant ochrony środowiska w Zakładach (...) wnioskodawca pobierał próby powietrza, wody, ścieków zakładowych i gleby znajdujących się na terenie oraz wokół zakładu, a następnie dokonywał ich analizy np. pod kątem najwyższego dopuszczalnego stężenia fluoru bądź amoniaku w powietrzu. Wnioskodawca pobierał próby i przeprowadzał analizy z emitorów znajdujących się na kominach zakładu. Włączał odpowiednie urządzenia, jak sondy i pompy ssące. Na terenie zakładu i poza jego obszarem znajdowały się również budki pomiarowe, w których mieściły się urządzenia absorbujące gazy, wymagające codziennej wymiany płuczek z roztworem absorpcyjnym dostarczonym następnie do analizy w laboratorium. Wnioskodawca posiadał odzież kwasoochronną oraz maski gazowe. Do obowiązków wnioskodawcy należało wykonywanie analiz toksycznych na poszczególnych stanowiskach pracy w całym zakładzie, a także analiz z zakresu BHP pod kątem chemicznym. Wnioskodawca pobierał stosowne próbki na działach produkcyjnych, gdzie w powietrzu znajdowały się m. in. fluor, apatyt, soda czy siarkowodór. Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że o pracy w szczególnych warunkach decyduje przede wszystkim jej charakter, a nie nazewnictwo oraz restrykcyjne podejście do wykazujących ją środków dowodowych. Z powyższych względów wykonywaną przez wnioskodawcę pracę wymagającą przebywania w pomieszczeniach produkcyjnych z wysokim stężeniem substancji szkodliwych dla zdrowia w powietrzu, stałego kontaktu z takimi substancjami, częstego przebywania na wysokościach należało zaliczyć do pracy o znacznym stopniu uciążliwości, jak również wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. W ocenie Sądu Okręgowego praca wykonywana przez wnioskodawcę pokrywała się zatem z pracą określoną w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt I wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego – ustalonego zgodnie z § 1 ust. 2 Rozporządzenia RM w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. pracą polegającą na kontroli jakości produkcji w zakładzie na stanowisku pracy, na którym prace wykonywane były stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca spełnił przesłankę co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, który zaskarżając wyrok w pkt I zarzucił mu naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię, a w szczególności § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, poprzez uznanie, że wnioskodawca posiada co najmniej 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych, naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię, a w szczególności art. 184 i art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez przyznanie wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Wskazując na powyższe zarzuty, pozwany organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie pierwszym i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji zgromadził w sprawie wystarczający materiał dowodowy, a jego ocena nie narusza granic zastrzeżonych dla swobodnej oceny materiału dowodowego (art. 233 § 1 kpc). Wbrew zarzutom podnoszonym w apelacji Sąd I instancji wydał trafne rozstrzygnięcie znajdujące uzasadnienie w całokształcie sprawy oraz treści obowiązujących przepisów, a Sąd Apelacyjny aprobując w pełni te ustalenia przyjmuje je za własne bez potrzeby szczegółowego ich przytaczania.

W przedmiotowej sprawie sporne pozostawało czy wnioskodawca spełnił przesłanki uprawniające go do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004, Nr 39, poz. 353 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Natomiast w myśl przepisu ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Dyspozycja przepisu § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) stanowi pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Poza sporem pozostawało, iż wnioskodawca posiada wymagany przepisem dwudziestopięcioletni okres składkowy i nieskładkowy, ukończył wiek 60 lat oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Istotą sporu było ustalenie czy wnioskodawca posiada 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił pogląd Sądu Okręgowego, iż wnioskodawca posiada 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych. Reguły dowodzenia w procesie cywilnym (art. 232 kpc) zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Zasada ta znajduje zastosowanie również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania ubezpieczonych od decyzji organów rentowych. Oznacza to, iż w rozpoznawanej sprawie to wnioskodawca winien wykazać, iż spełnia przesłanki do otrzymania świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wnioskodawca wykazał posiadanie 15 letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. W tym zakresie za zasadne należy uznać ustalenia Sądu Okręgowego, iż wnioskodawca w okresie od 1 marca 1984 roku do 31 sierpnia 2000 roku będąc zatrudnionym w Zakładach (...) S.A. w B. na stanowisku laboranta ochrony środowiska (w dziale kontroli jakości), pracował w warunkach szczególnych, albowiem w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt I wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego – ustalonego zgodnie z § 1 ust. 2 Rozporządzenia RM w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. prace polegające na kontroli jakości produkcji w zakładzie na stanowisku pracy, na którym prace wykonywane były stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie.

Prawidłowo zgromadzony przez Sąd Okręgowy materiał dowodowy prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż wnioskodawca w spornym okresie czasu pracował przy kontroli jakości produkcji. W szczególności Sąd Okręgowy dokonał analizy akt osobowych wnioskodawcy, oraz zeznań świadków i wyjaśnień wnioskodawcy. Z ustalonego stanu faktycznego sprawy wynika, iż wnioskodawca zatrudniony na stanowisku laboranta ochrony środowiska pobierał próby powietrza, wody, ścieków zakładowych i gleby znajdujących się na terenie oraz wokół zakładu, a następnie dokonywał ich analizy np. pod kątem najwyższego dopuszczalnego stężenia fluoru bądź amoniaku w powietrzu. Ponadto wnioskodawca dokonywał analiz z emitatorów znajdujących się na kominach zakładu, włączał odpowiednie urządzenia, jak sondy i pompy ssące. Jak wynika z zeznań świadków i wyjaśnień wnioskodawcy posiadał on odzież

kwasoochronną oraz maski gazowe. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zasadnie uznał Sąd Okręgowy wiarygodność i moc dowodową zeznań wskazanych powyżej świadków. Wskazane zeznania są logiczne i spójne zarówno wewnętrznie jak i zewnętrznie. Świadczyli w spornym okresie czasu byli zatrudnieni w tym samym zakładzie pracy co wnioskodawca.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego, iż o zakwalifikowaniu pracy jako praca w warunkach szczególnych nie decyduje nazewnictwo stanowiska pracy, ale przede wszystkim jej charakter. Jak zostało to powyżej wykazane wnioskodawca bez wątplenia wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Bez znaczenia w tym zakresie pozostaje fakt, iż w świadectwie pracy wnioskodawcy wskazane przez niego stanowisko zostało nazwane laborant ochrony środowiska. W tym zakresie ocenie Sądu pozostawały czynności wykonywane przez wnioskodawcę w ramach umowy o pracę.

Słusznie zatem i bez przekroczenia granic art. 233 kpc Sąd Okręgowy ustalił, iż wnioskodawca w okresie od 1 marca 1984 roku do 31 sierpnia 2000 roku będąc zatrudnionym w Zakładach (...) S.A. w B. na stanowisku laboranta ochrony środowiska (w dziale kontroli jakości), pracował w warunkach szczególnych, albowiem w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt I wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego – ustalonego zgodnie z § 1 ust 2 Rozporządzenia RM w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. prace polegające na kontroli jakości produkcji w zakładzie na stanowisku pracy, na którym prace wykonywane były stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie.

Sąd Apelacyjny w pełni zgadza się z ustaleniami dokonanyymi przez Sąd I instancji. Sąd Okręgowy słusznie uznał, iż decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odmawiająca wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury jest nieprawidłowa i powinna zostać zmieniona. Natomiast Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutów apelacji organu rentowego, które sprowadzają się do polemiki z ustalonym stanem faktycznym sprawy.

Z wymienionych względów Sąd Apelacyjny orzekł o oddaleniu apelacji na podstawie art. 385 kpc.

R.S.